

ROMAN ŻUKOWSKI

1. Dane osobiste:

Kanonier Roman Żukowski, rocznik 1920, przy rodzicach; nr poczty polowej: 160.

2. Data i okoliczności zaaresztowania:

Zostałem aresztowany 1 lutego 1940 r. w Cumaniu. Stąd wywieźli mnie do *obłasti* jewanowskiej [iwanowskiej?], rejon makarjewski. Po drodze były trzy wypadki śmiertelne. Umarł Kamiński z woj. wołyńskiego, Gołębiowski i jedno dziecko wskutek dużego mrozu.

3. Nazwa obozu, więzienia lub miejsca przymusowych prac:

W Makariowie pracowałem cztery miesiące. Gdzie aresztowano nas pięciu, wywieziono do więzienia do Jewanowa [Iwanowa?], z więzienia 1 marca 1941 r. do łagrów Korzwa [Koźwa].

4. Opis obozu, więzienia:

Mieszkaliśmy bardzo dużych brudach, gdzie było mnóstwo wszy i pluskiew. Wskutek dużych ilości pasożytów wybuchła epidemia tyfusu.

5. Skład więźniów, jeńców, zesłańców:

Więźniowie to Sowieci, Polacy, Ukraińcy i Żydzi w liczbie do trzech tysięcy ludzi. Władze NKWD starały się zaprowadzić nienawiść jak największą do Polaków.

6. Życie w obozie, więzieniu:

Praca co dzień trwała od 7.00 rano do 7.00 wieczór. Praca była ciężka: osiem do dziewięciu metrów sześciennych piasku wywieźć na taczce od 40 do 100 m. Płaca dwa ruble na jedną dekadę [?]. Kto był w siłach wyrobić tą normę? Życie wśród Polaków koleżeńskie i dobre.

7. Stosunek władz NKWD do Polaków:

NKWD-ziści odnosili się do Polaków w sposób bardzo ordynarny. Tych, którzy nie mogli pracować, zamykali do izolatora. Wygrażali, że łagrach wykończą wszystkich Polaków. O Polsce nie ma wam co myśleć i tak jej nie będzie.

8. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność:

Pomoc lekarska była, ale śmiertelność była bardzo duża. Józef Nowosławski z Wilna zmarł w szpitalu, Michał Jarzębowski z Krakowa zmarł w szpitalu. Było dużo wypadków, gdzie brali na bok i rozstrzeliwali.

9. Czy i jaka była łączność z krajem i rodzinami?:

Łączność listowa w 1940 r.

10. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?:

Zwolnienia od 1 do 10 września [1941 r.] i odstawienie do Gorczakowa [Marg'ilonu].